

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Synodvs Nicæna II. Generalis. Sub Hadriano papa I. anno DCCLXXXVII.

Parisiis, 1644

Tu En Agiois Patros Ēmōn Grēgoriu Papa Rōmēs Peri Tōn Agiōn Eikonōn
Gros Leonta ... Sancti Patris Nostri Gregorii Papae Romani De Sacris
Imaginibvs Ad Leonem Isaurum imperatorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15473

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΓΡΟΣ ΛΕΟΝΤΑ
ΒΑΣΙΛΕΑ Ισαυρω.

ANNO
CHRISTI
787.

Hic fuit hu-
ius nominis
secundus, li-
cet a quibus-
dam non
recte Dialo-
gus appelle-
tur.

SANCTI PATRIS NOSTRI
GREGORII PAPÆ ROMANI
DE SACRIS IMAGINIBVS AD LEONEM
Isaurum imperatorem.

Epistola prima.

Πρώτη Ἐπιστολή.

LITERAS vestræ a Deo custoditæ maiestatis ac fraternitatis per augustalem Spatharocandidatum missas accepimus, imperante te indictione quartadecima; ipsius etiam 14. & 15. & 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. indictionum acceptas epistolas tuas, in sancta ecclesia repositas in limine confessionis sancti & gloriosi ac principis apostolorum Petri diligenter seruamus, vbi & Christi amantium prædecessorum tuorum qui pie imperarunt, sunt literæ. Et in decem syllabis recte ac pie, vtque imperatorem Christianorum decet, obseruaturum te ac custoditurum integre omnes sanctorum patrum nostrorum & doctorum admonitiones promissisti. Illud autem in primis præcipuum est, quod literæ tuæ, & non alienæ, sigillis imperatoris obsignatæ diligenter sunt, & accuratæ intus subscriptiones per cinnabarin propria manu tua, vt mos est imperatoribus subscribere: recteq; admodum ac religiose confessionem inculpatæ & orthodoxæ fidei

ΤΑ γράμματα τῆς ὑμετέρας Θεοφρουρήτου βασιλείας καὶ ἀδελφότητος ἐδέξαμεθα διὰ αὐγουσταλίου τοῦ Σπαθαροκανδιδάτου, βασιλῶσαντός σου εἰς τὴν πενταρεσκαδέκατην Ἰππηνέμωσιν, αὐτῆς τε τῆς ιδ'. καὶ ιε' καὶ α'. καὶ β'. καὶ γ'. & δ'. καὶ ε' καὶ ε'. καὶ ζ'. καὶ η'. καὶ θ'. ἧς Ἰππηνέμωσιν δεξάμενοι τὰς Ἐπιστολάς σου, ἀσφαλῶς διακατέχμεν ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ ὑποκειμένης εἰς τὸ πρεσβυτεριον τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀγίου & ἐνδόξου καὶ κορυφαίου ἧς ἀγίων ὑποστόλων Πέτρου ὁποῦ εἰσὶ καὶ αἱ ἧς καὶ παρὰ σοῦ βασιλευσάντων βίσεως φιλοχρίτων. & εἰς τὰς δέκα συλλαβὰς καλῶς καὶ βίσεως, & ὡς πρέπει βασιλεῖ Χριστιανῶν, οὕτως ὠμολόγησας τηρεῖν & φυλάττειν ἀελλιπῶς πάσας τὰς παρανεύσεις ἧς ἀγίων πατέρων ἡμῶν & διδασκάλων. & τίως παρῶτον & ὀχλαίρετον, ὅτι σὲ τὰ γράμματα, & ἐκ δόλοισι, τὰς βασιλικὰς σφραγίσιν ἐσφραγισμένα ἀσφαλῶς, & ἐσωθεν ἀσφαλῶς ὑπογραφαὶ διὰ κινναβαρέως ἰδιόχρηστοῦ σου, ὡς εἶδισαι πῶς βασιλεῖσιν ὑπογράφειν. καὶ ὠμολόγησας πάνυ καλῶς καὶ βίσεως παρὰ τῆς ἀμαρτήτου

ANNO
 CHRISTI
 787.

ἡμῶν καὶ ὀρθοδοξοῦ πίστεως· ἀλλὰ καὶ
 ἐγραψας· ὁ λύων καὶ καταλύων τὰ
 ὄρεα τῆς πατρῆων, ὀπτικῆς ἰατρῆος καὶ
 ταῦτα δεξάμενοι βίχαρισηλοῖς ὕμνοις
 αἰετέμποδον πρὸς Θεόν, ὅτι πάν-
 τως ἐκ βασιλείων ἐκ Θεοῦ σοὶ δὲ δώρη-
 ται. ἐκαλῶς σου τρέχοντος, πρὸς δικω-
 δωνισί σου τὰ ὄρεα, ἐπὶ καρδίαν διέ-
 σκεψαν ὡς τὸ ξον σκεβλόν, ἐκ εἰς τὰ ὄπι-
 σω ἀπέβλεψας; Ἐπὶ δὲ καὶ ἐνιαυτῶν
 χάρει Θεοῦ καλῶς περὶ πάσης, ἐκ
 εἰς μνήσαν τὰς ἀγίας εἰκόνας ἐκ ἡγάγης·
 νῦν δὲ λέγεις, ὅτι εἰδώλων τύπον ἀνα-
 πληροῖς, καὶ ὅτι πρὸς σκοπιωῦτες
 αὐτὰς, εἰδωλολάτραι; καὶ ἐπέσχεψας
 ἀφαιρῆσαι αὐτὰς, καὶ τελείως ἀφαι-
 ρῆσαι αὐτὰς, καὶ ἐκ ἐφοβήσεως τὸ κρί-
 μα τῶν Θεοῦ, τὰ σκαίδαλα ἐλθεῖν εἰς
 τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οὐ μόνον
 πρῶτον, ἀλλὰ καὶ ἀπίστον, παραγέλλει
 δὲ σοὶ ὁ Χριστὸς, μὴ σκαίδαλιζειν ἕνα
 τῶν μικρῶν, καὶ διὰ τῶν μικρῶν σκαί-
 δαλου εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ἀπὸ χε-
 ρῶν καὶ σὺ ὅλον τὸ κόσμον ἐσκαί-
 δαλίσας, ὡς μὴ βουλόμην θάλα-
 τον ὑποσπῆσαι, καὶ κελὺν ἀπολογίαν
 δοῦναι; καὶ ἐγραψας, ὅτι οὐ δεῖ
 σκοπιωεῖν χροποῖντα, καὶ πᾶν εἰ-
 δὲ καθ' ὁμοίωμα, κατὰ ὡς εἶ-
 πεν ὁ Θεός, μήτε ἐν οὐρανῷ, μήτε
 ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὅτι πληροφόρησόν
 με, ὡς ἡμῖν παρέδωκε σέβειν καὶ
 σκοπιωεῖν χροποῖντα· καὶ γὰρ ὁμο-
 λογῶ, ὅτι Θεοῦ νομοθεσία ἐστὶ καὶ διὰ
 πᾶσι, ὡς βασιλεὺς καὶ κεφαλὴ τῶν
 Χριστιανῶν, ἐκ ἡρώσεως γνωστικῶς
 ἔχοντας πείρω· καὶ παρ' αὐτῶν πλη-
 ροφορηθῆναι εἶχες, διὰ ἃ ἐλεγεῖν ὁ
 Θεός χροποῖντα· πρῶτον ἢ συμφορῶν,
 καὶ συγχύσαι, καὶ σωταρῆσαι ἑαυτῶν

Concil. Tom. 19.

nostræ edidisti, sed & scripsisti,
 eum qui *soluit ac dissoluit ter-
 minos patrum, execrandum esse.
 Cumque isthæc accepissemus,
 gratiarum actionis hym-
 nos Deo offerebamus, quod a
 Deo tibi plane donatum esset
 imperium. Et cum recte curre-
 res, quis auribus tuis insonuit,
 & cor peruertit velut arcum
 prauum, & in ea quæ a tergo
 sunt respexisti? Decem annos
 Dei benignitate recte ambula-
 sti, neque sacrarum imaginum
 mentionem fecisti: nunc autem
 eas dicis idolorum locum im-
 plere, atque illos qui eas vene-
 rantur, idololatras esse; teque
 ad eas euertendas penitusque
 delendas conuertisti: neque iu-
 dicio Dei reformidasti, cum
 scandala in hominum corda,
 non fidelium modo, sed & in-
 fidelium, ingruerent. Atqui de-
 nuntiat tibi Christus, ut ne v-
 num de pusillis scandalizes, &
 ob exiguum scandalum in ig-
 nem æternum immissum iri:
 at tu mundum totum scandali-
 zasti, ut qui mortem nolis sub-
 ire, atque infelicem rationem
 reddere? Scripsisti autem non
 esse manufacta veneranda, nec
 ullam effigiem ad similitudi-
 nem effictam, sicut dixit Deus,
 neque in cælo, neque in terra: &
 demonstra mihi quis tradiderit
 veneranda & adoranda esse ma-
 nufacta, tum ego Dei esse man-
 datum fatebor. Quare vero,
 tamquam imperator & caput
 Christianorum, sapientes non
 percontatus es, qui experientia
 pollent; & ab ipsis edoceri po-
 tuisses, propter quæ manufacta
 Deus hæc dixerit; priusquàm con-
 funderes & cōmisceres humiles

* rescindit
 & destruit

Pf. 77.

Luc. 17.

Exod. 20.

populos atque conturbares? Verumtamen tu sanctos patres nostros ac doctores reiecisti ac repudiasti, & foras amandasti, quibus manu propria scriptisque tuis te pariturum, eosque fecuturum promissisti. Scriptura nostra, lux & salus nostra, sancti ac Deo pleni patres & doctores nostri sunt; & hoc sex in Christo Synodi nobis tradiderunt, & tu eorum testimonia non accipis. Necessè habemus crassa tibi & indocta scribere, ut indoctus es & crassus, sed vera tamen virtutem ac veritatem Dei in se continent. Per Deum te obtestamur, ut arrogantiam deponas & superbiam, qua circumfluis, multaque cum humilitate sincere nobis aures accommodes. Flectat animum tuum Deus ad veritatem sermonum suorum efficacitate. Propter idololatras enim, qui terram promissionis occupabant, verba faciebat, qui animalia aurea & argentea ligneaque, & omnem creaturam adorabant, & volantes aues omnes; ac dicebant: Isti sunt dii nostri, & alius Deus non est. Propter hæc manufacta diaboli noxia & execranda dicebat Deus, ne ea adoraremus. Nam quia sunt manufacta quædam ad ministerium & gloriam Dei, cum peculiarem populū suum Hebræorum sanctificatum introducere vellet, prout ante Deus Abraham, Isaac, & Iacob promiserat se terram illis promissionis daturum, & possessores ac heredes possessionum idololatrarum * illos redditurum, ac gentes illas concisurum, penitusque deleturum,

* Ifraelitas

ταπεινοὺς λαοὺς; ὁμῶς σὺ ἀπίσω, καὶ ἠρνήσω, καὶ ἔξεβαλες ἐξω τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρας καὶ διδασκάλους, οἷς ἰδοχέως καὶ ἐρηάφως ἀμολόγησας πέθεσαι καὶ ἀκολουθεῖν. ἡ γραφή ἡμῶν, καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ σωτηρία ἡμῶν, ὁ ἅγιος καὶ θεοφόρος πατήρ καὶ διδασκαλὸς ἡμῶν τῶν ἁγίων, καὶ αἱ ἐν Χριστῷ ἐξουδοὶ παρέδωκαν ἡμῖν, καὶ οὐ σφραδίζη ἀπὸν τὰς μέτρων. αἰάγκω ἐχόμεν γραφεῖ σοι παχέα καὶ ἀπαίδευτα, ὡσαύτ' εἰ ἀπαίδευτ' καὶ παχὺς. ἀλλ' ὄντως δυνάμην καὶ δόξαν θεοῦ ἔχουσι. σφρακαλομένη σε διὰ τοῦ θεοῦ, ἀπορρίψασθαι τὴν ὑψηλοφροσύνην καὶ ὑπερηφάνειαν τὴν περικειμένην σοι, καὶ μὴ πολλῆς ταπεινώσεως χεῖρασαι ἡμῖν γνησίως τὴν ἀκρόασίν σου. Ἐπίδοι σε ὁ θεὸς εἰς τὴν ἀλήθειαν, δι' ἣν ἐλάλησε. διὰ τὸ τῶν εἰδωλολατρῶν διελέγετο, τῶν εἰκατομητῶν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· οἷα τὸ προσκεκωμένον Ἰσραὴλ, ἔδραμεν, καὶ ἐξέλινα, καὶ πῦσαν τὴν κήσιν προσκεκωμένον, ἔπαντα τὰ πεπόμενα ὄρνεα· καὶ ἔλεγον· οὐτοί εἰσιν ὁ θεὸς ἡμῶν, ἔ ἄλλος θεὸς ἐκ ἑστ'. διὰ ταῦτα τὰ χροποίντα ἔ διαβόλου, τὰ ἔπιβλαβῆ καὶ ἔπικατάρσαστα, ἔλεγον ὁ θεὸς μὴ προσκυνεῖσθαι. ἔπ' ἔστι γὰρ εἰς χροποίντα εἰς ὑπερηφάνειαν καὶ εἰς δόξαν θεοῦ, ὡς βουλομένης ὁ οὐρακὸν ἀντ' ἑαυτὴν ἠμασμένον τὸν Ἑβραίων εἰσαγαγεῖν, καθὼς προσεπηγάετο ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἔ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, δυνῶαι αὐτοῖς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἔ ποιῶσαι τῶν Ἰσραηλῆταις κτήσασθαι ἔ κληρονόμοις τῶν κτημάτων τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ σωτρίσαι, καὶ τελείως ἔξαλεῖσαι τὰς γνησίας ἐκείνας,

ANNO
 CHRISTI
 787.

ὅτι ἐμίθων τὴν γῆν καὶ τὴν ἀέρα
 ἐν τῆς παρανομίας αὐτῶν ἐπαραστήθη,
 παρελέγη ὁ θεός, καὶ παρενοφάλι-
 ζετο τὸ λαὸν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐμπέσωσιν
 εἰς τὰ περσοκωήματα αὐτῶν. εἰς τὸν
 Ἰσραηλῆν λαὸν δύο ἀνδρας ἐξελέ-
 ξατο ὁ θεός, ἑ ἀλόγησεν αὐτῶν καὶ ἡ-
 γίασεν, ἵνα ἔργα χρυσοποιήσῃ ἐργά-
 ζωνται, ἀλλ' εἰς δόξαν ἑ ὑπηρεσίαν
 θεοῦ, εἰς μνημόσιον τῆς γενεῶν αὐ-
 τῶν. Ὁ Βεζελεὴλ λέγων, ἑ Ἐ-
 λιὰβ τῆς περσοφῆς Φυλῆς τῆς Δαν. λέ-
 γει ὁ θεός τῷ Μωϋσῇ· λαξέδουσι πλά-
 κας δύο λιθίνας, καὶ φέρε μοι. ἑ λα-
 ξέδουσι ἡγάγε· καὶ ἐγραψεν ὁ θεός τῷ
 ἰδίῳ δακτύλῳ ἑ δέκα καὶ ζωποιοῖς
 καὶ ἀθανάτοις λόγοις. εἶτα λέγει ὁ θεός·
 ποιήσου χερουβὶμ ἑ σεραφὶμ, καὶ
 ποιήσου τεράπεζον, καὶ περικύβητον ἑ-
 σωθεν ἑ ἔξωθεν καὶ ποιήσου κιβωτὸν
 ἑ ἑξ ἑλῶν ἀσθητῶν, ἑ ἐμβαλλε τὰ
 μαρτύρια σου εἰς τὴν κιβωτὸν, εἰς μνη-
 μόσιον τῆς γενεῶν ἑ. ποτέστι, τὰς
 πλάκας, τὴν σάμνον, τὴν ῥάβδον, τὸ μάν-
 να. ἀρα εἰς ταῦτα ἑ εἶδη καὶ ὁμοιωμα-
 τα χρυσοποιήσα, ἢ οὐχί; ἀλλὰ εἰς δόξαν
 ἑ ὑπηρεσίαν θεοῦ. ὁ Μωϋσῆς ἐκείνος
 ὁ μέγας φόβῳ σιωπῶν, ἑ δὲ ἑλῶν
 ἑ εἶδη καὶ ὁμοιωμα, μήπως πλανη-
 σῇ, ἑ ἀρεκαλεῖ τὸν θεόν, λέγων· κύριε,
 δεῖξόν μοι σεαυτὸν γινώσκῶς, ὡς ἰδῶ σε.
 ἑ ὁ θεός ἀπεκρίνατο· ἐὰν ἰδῆς με, ἑπο-
 θήσῃς· ἀλλὰ διαβηθὶ δια τῆς ὀπίης τῆς
 πέτρας, καὶ ἑ εἶδη τὰ ὀπίδια μου. ἑ δεῖ-
 ξεν αὐτῷ ὁ θεός ἐν ὄραματι τὸ ἑποκε-
 κρυμμένον μυστήριον ἑ τῆς αἰῶνων
 καὶ ἑ τῆς γενεῶν. ἀλλ' ἑ τῆς ἡ-
 μετέρον γενεῶν ἐν τοῖς ἐσχάτοις και-
 ροῖς ἑ δέξεν ἡμῖν ἑαυτὸν φανερόν, καὶ τὰ
 ὀπίδια καὶ τὰ ἑμπεραθεν, ὅλοτελῶς.

quia terram & aerem iniquita-
 te sua, quam perpetraverant,
 contaminarant, prædicebat
 Deus, ac præmuniebat popu-
 lum suum, ne in eorum adora-
 tiones prolaberentur. In popu-
 lo Israhelico viros duos selegit
 Deus, ac benedixit eos & san-
 ctificauit, vt opera manufacta
 fabricarentur, verum ad glo-
 riam & ministerium Dei, in mo-
 numentum generationū ipso-
 rum; Bezeleel inquam & * E-
 liab ex prima tribu Dan. Dixit
 Moyfi Deus: *Precide tabulas*
duas lapideas, & affer mihi. cum-
que præcidisset, aduexit: & di-
gito suo decem & viuifica &
immortalia verba scripsit Deus.
 Deinde, fac cherubim & se-
 raphim, inquit Deus, & fac
 mensam, ac deaurato intus &
 foris: & arcam fac de lignis im-
 putribilibus, & impone testi-
 monia tua in arcam in memo-
 riale generationum vestrarum;
 hoc est, tabulas, vnam, vir-
 gam, manna. Sunt hæc figura
 ac simulacra manufacta, an
 non? verumtamen ad gloriam
 & ministerium Dei. Moyfes ille
 magnus timore correptus cum
 figuram vellet & simulacrum
 intueri, ne forte erraret, ora-
 bat Deum dicens: *Ostende mi-*
hi teipsum manifesto, vt vi-
deam te. & respondit Deus: Si
videris me, morieris; sed ascen-
de per foramen petrae, & vide-
bis posteriora mea. Ostendit ei
 Deus in visione mysterium a
 faculis absconditum & a genera-
 tionibus. Verum nostrarum ge-
 nerationum ætate in nouissi-
 mis temporibus manifestum se
 ipsum, & posteriora simul & an-
 teriora perfecte nobis ostendit.

Exod. 31.

* Ooliab.

Exod. 34.

Exod. 25.

Exod. 33.

Cum vero genus hominum in perpetuū perire vidisset Deus, figmenti sui misertus, filium suum ante sæcula genitum misit: & de cælis descendens, in ventrem virginis Mariæ ingressus est, cum in eius utero verum lumen eluxisset; & feminis loco lumen factum est caro: & in Iordane fluuii baptizatus est, & nos quoque baptizauit. Indiciorum nobis pignora dare cœpit, ne fallamur; & Hierosolymam ingressus, in coenaculo sanctæ & gloriofæ Sion in mystica coena sacrum nobis corpus suum apposuit, & preciofo nos sanguine suo potauit. Illic & pedes nostros lauit, & cum ipso bibimus & comedimus, & ipsum manus nostræ contrectauerunt, & familiaris noster est factus, & manifestata nobis est veritas, & error & caligo qua circumfusi eramus, aufugit, & e medio sublata est; atque in omnem terram exiuit sonus eius, & in fines orbis terræ verba eius. Cœperunt ab vniuerso terrarum orbe homines velut aquilæ aduolantes Hierosolymam venire, prout in euangeliis dixit Dominus: *Vbi fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ.* Christus autem cadauer, aquilæ in sublimi volantes, religiosi sunt homines & Christi amantes. Qui Dominum cum vidissent, prout viderant, spectandum ipsum proponentes depinxerunt: cum Iacobum fratrem Domini vidissent, prout viderant, spectandum ipsum proponentes depinxerunt: cum Stephanum protomartyrem vidissent, prout viderant, spectandum ipsum pro-

Matth. 24.

ὅτι δὲ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ γένος τῆς ἀνθρώπων εἰς τέλος ἀπολύμενον, σπλαγχνισθεὶς εἰς τὸ ἴδιον πλάσμα, ἔξαπέστειλε τὸ υἱὸν αὐτοῦ παρὰ αἰώνων γεννημένον. Ἐκατελεύσθη ἐν τῇ οὐρῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς ἀγίας παρθένου Μαρίας, ἐκλάμψας τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἐν τῇ μήτρᾳ αὐτῆς, καὶ τὸ φῶς αὐτῆς σάρξ ἐγένετο. καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὴν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ ἐβάπτισεν καὶ ἡμᾶς. ἤρξατο δοῦναι ἡμῖν ἐνέχεα ζωοποιῶν, ἵνα μὴ πληρωμέθα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, εἰς τὸ ἱερόν τῆς ἀγίας καὶ ἐνδόξου Σιών, εἰς τὸ μυστικὸν δεῖπνον παρέβλεπεν ἡμῖν τὸ ἄγιον αὐτοῦ σῶμα, καὶ ἐπόπουν ἡμᾶς τὸ ἴμιον αὐτοῦ ἄμμα. ἐπεὶ δὲ εἶδον πόδας ἡμῶν ἐν τῇ, ἔσυνεπιόμην ἔσυνεφάρομην αὐτῶν, ἔαί χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν αὐτῶν, καὶ γνώριμος ἡμῶν ἐγένετο. ἔφρασε ἡμῖν ἡ ἀλήθεια, ἔη πλάνη ἔη ἀχλὺς ἡ περικειμένη ἡμῖν ἔξέφυγε ἔἀφαιρέθη ἐγένετο. ἔεἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ, ἔεἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτοῦ. ἤρξαντο ἀπὸ ὅλου τοῦ κόσμου ἀνθρώποι πεπόμενοι ὡς ἀετοὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα παρεγγίνεσθαι, καθὼς εἶπεν ὁ κύριος ἐν τοῖς διαβηλαῖς. ὅπου τὸ πλάσμα, ἐκῆσυναρθήσονται καὶ ἀετοὶ. ὁ Χεῖρος δὲ τὸ πλάσμα, ἀετοὶ ὑψηλοπετεῖς ἀετοεβεῖς καὶ φιλόχειροι ἀνθρώποι. ἰδόντες κύριον, καθὼς εἶδον, ἰσότησαντες ἐζωγράφησαν. ἰδόντες Ἰάκωβον ἀδελφὸν τοῦ κυρίου, καθὼς εἶδον, αὐτοῦ ἰσότησαντες ἐζωγράφησαν. ἰδόντες πρὸς τὸν Ἰσταντὸν Στέφανον, καθὼς εἶδον, αὐτοῦ ἰσο-

ANNO CHRISTI 787.

ρήσαντες ἐζωγράψωσαν. καὶ κατ' ἔπος, ἰδόντες τὰ πρῶτα τῆς μορφῆς τῆς ἐκχυσάντων τὸ αἷμα ὑπὲρ Χριστοῦ, ἐζωγράψωσαν καὶ θεωρήσαντες λοιπὸν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ὁ αὐθροπι, ἀφέντες τὰς πρῶτα ἐσοκωήσεις ἔ διαβόλου, ταύτας πρῶτα ἐσοκωήσαν ἐλατρωτικῶς, ἀλλὰ ἑλεγκτικῶς. ποῖόν σοι φαίνεται, βασιλεῦ, δικαίον, ταύτας τὰς εἰκόνας πρῶτα ἐσοκωεῖσθαι, ἢ τὰς τῆς πλάτης τῆς διαβόλου; ἐν τῇ ἑρρισιᾷ ἔ Χριστοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, Αὐγάρου ὁ τότε κρατῆς ἔ βασιλεύων εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἐδεσίων, ἀκούων τὰς θαυματουργίας ἔ Χριστοῦ, ἔγραψα τῷ Χριστῷ ἑπιστολὴν καὶ ὁ Χριστὸς ἀπέστειλεν ἰδιοχείρως ἀντήρα φων, καὶ τὸ ἄγιον καὶ ἐνδοξον αὐτῷ πρῶτον. καὶ εἰς ἐκείνῳ τῷ ἀχροπολίτην πέμψον, καὶ ἴδεν· πλήθη λαῶν τῶ ἀνατολῆς ἐκεῖ συναθροίζονται, καὶ προσεύχονται. ἔ ἄλλα πολλὰ ἀχροπολίτην τῶ αὐτῶν εἰσιν, ἀπὸ διακατέχουσι τὰ φιλίχρησι.

* ἢ. ἡμᾶς * ἢ. ἡμᾶς * ἢ. ἡμᾶς

ponentes depinxerunt : & ut vno verbo dicam , cum facies martyrum , qui sanguinem pro Christo fuderant , vidissent , depinxerunt : & his conspectis deinceps in toto terrarum orbe homines , diaboli adorationibus derelictis , has exhibuerunt non latria , sed habitudine . Num tibi iustum videtur , imperator , has imagines venerari , an erroris diabolici ? Cum Hierosolymis ageret Christus , Augarus , qui tum temporis dominabatur & rex erat vrbis Edesse norum , cum Christi miracula inaudiisset , epistolam scripsit ad Christum ; qui manu sua responsum , & sacram gloriosamque faciem suam ad eum misit . Itaque ad illam non manufactam imaginem mitte , ac vide : congregantur illic orientis turbæ populorum , & orant : & aliæ multæ sunt tales manufactæ , quas Christi amantes peregrinantium cœtus conferuant , qui ad spectacula eiusmodi conflunt , quæ quotidie veneraris & circumspicis . Cur tandem patrem Domini Iesu Christi non oculis subiicimus ac pingimus ? quoniam quis sit non nouimus , Deique natura spectanda proponi non potest ac pingi . Quod si eum intuiti essemus ac nouissemus prout filium eius , illum quoque spectandum proponere potuissemus ac pingere , ut & illius imaginem idolum appellares . Obtestamur te tamquam fratres in Christo , ingredi rursus ad veritatem , vnde exiisti ; excute spiritus elatos , & pertinaciam tolle , atque ad omnes scribe quoquo-

* f. veneraris , & contemnis ? ex Gr.

tametsi præ nimia tua stupiditate illud pro nihilo habes. Nouit caritas Christi : quando templum sancti principis apostolorum Petri ingredimur, & sancti pictam imaginem contemplantur, compunctione percillimur, & instar imbris pluente celo lacrymæ nostræ funduntur. Christus visum cæcis restituit; tu eos qui recte videbant, excæcasti, & obstaculo illis fuisti, tametsi pro nihilo istud habes; & imperitos reddidisti, rectumque hominum cursum interrupisti, ac precibus ipsos priuasti, & vigiliarum loco atque assiduitatis & studii erga Deum, in somnum & dormitationem & incuriam humiles populos deuoluisti * ac præcipites egisti. Et dicis nos lapides & parietes ac tabellas adorare. Non ita est, vt dicis, imperator, sed vt memoria nostra excitetur, & vt stolidi & imperita crassaque mens nostra erigatur, & in altum prouehatur per eos, quorum hæc nomina, & quorum appellationes, & quorum hæ sunt imagines; & non tamquam deos, vt tu inquis; absit: non enim spem in illis habemus. * Ac si quidem imago sit Domini, dicimus: Domine Iesu Christe fili Dei succurre & salua nos. sin autem sanctæ matris eius, dicimus: Sancta Dei genitrix Domini mater intercede apud filium tuum verum Deum nostrum, vt saluas faciat animas nostras. sin vero martyris: Sancte Stephane, qui pro Christo sanguinem tuum fudisti, qui vt protomartyr loquendi confidentiam habes, intercede pro nobis. Et de quouis martyre, qui passus est martyrium, ita dicimus, tales

διὰ τὴν πολλὴν σου ἀναμαρτυρίαν. οὐδὲν ἢ ἀγάπη τῆς Χειροῦ, ὅτε εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ναὸν τῆς ἀγίου κορυθαίου Πέτρου, καὶ θεωρήσωμεν τὴν ζωγραφίδην τῆς ἀγίου, εἰς καταπύξιν ἐρχόμεθα, & ὡσπερ ὑετός ἐκ τῆς τῆς ἀέρος βροχῆς, οὕτω τὰ δάκρυα ἡμῶν καταχέονται. ὁ Χειρὸς δὲ τῶν τυφλοῦν ἀνέβλεψε· οὐδὲν δὲ καλῶς βλέποντας ἀπετύφλωσας, καὶ ἐνεπόδισας, καὶ εἰς οὐδὲν αὐτῶν ἐρχῆς· & ἀπαμεινύεις ἐποίησας, καὶ τὸν καλὸν δρόμον τῆς ἀμωσθέντων ἐνεκοψας, καὶ τῆς βίχων αὐτῶν ἀπέστρησας, καὶ αὐτῶν ἀργυριῶν καὶ ποροσδρείας καὶ σουσοῦνης τῆς παρὸς θεόν, εἰς ὑπνοῦς καὶ νυσταγμοῦς & ἀμελείας δὲ τῶν ταπεινοῦς λαοῦς κατέρραξας καὶ ἀπεκεφάλισας. καὶ λέγεις, ὅτι πέτρας & τοῖχοις & σάνδια παροσκυνοῦμεν. οὐχ ὡς λέγεις, δὲ βασιλεῖ, ἀλλ' εἰς ὑπόμνησιν ἡμῶν, & εἰς διέγερσιν, & τὸ νοῦν ἡμῶν. τὸ σκαθὸν & ἀπαίδευτον καὶ παχυντὸν ἀνω ἀναφέροντα, δι' ὧν τὰ ὀνόματα, καὶ δι' ὧν ἡ ἁπλοῦς, & δι' ὧν οἱ χερσικτῆρες· οὐχ ὡς θεοῖς, ὡς λέγεις· οὐ μὴ γινώσκοντες τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐλπίδας εἰς αὐτὰ. καὶ εἰ μὴ δὲ τῶν εἰκῶν τῶν κωλοῦ, λέγομεν· κύριε Ἰησοῦ Χειρὸς ἐμὲ θεοῦ, βοήθησον, & σώσον ἡμᾶς. εἰ δὲ τῆς ἀγίας αὐτῆς μητρὸς, λέγομεν· ἀγία θεοτόκε μήτηρ τῆς κωλοῦ, πρόσθεν σου εἰς τὸν σου τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν, εἰς τὸ σώσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. εἰ δὲ μάρτυρος· ἀγίε Στέφανε, ὁ ἐκχύσας τὸ αἷμα σου ὑπὲρ Χειροῦ, ἔχων μαρτυρίαν ὡς πρωτομάρτυρος, πρόσθεν σου ἡμῶν. καὶ ἁπὸ πάντων μάρτυρων μάρτυρησάντων· οὕτω λέγομεν. ποιῶντας

* & capite truncasti.

βίχας

utpote qui facultatem & potestatem atque auctoritatem a S. Petro principe apostolorum habemus, tibi poenam irrogare: sed quoniam in teipsum execrationem ingessisti, tibi habeto illam cum consiliariis tuis, quos complecteris. Qualem, quaeso, aedificationem & cursum eorum qui recte currebant, interrupisti? Nouit caritas Christi. Nos ipsi cum ecclesiam ingredimur, & miraculorum Domini Iesu Christi picturas contemplamur, & sanctae matris eius Dominum Deumque nostrum lactentem in vlnis habentis, angelosque circumstantes, ac ter sanctum hymnum canentes, non sine compunctione regredimur. Ecquis enim non compungitur & luget similiter (intuens) & vasa lauacri, & sacerdotes in orbem circumstantes, & mysticam coenam, & cæcorum illuminationem, & Lazari exsuscitationem, & leprosi ac paralytici curationem, recubitus in herba, cophinos, sportas, & reliquias, montis Thabor transfigurationem, crucifixionem Christi, sepulturam eius & resurrectionem, sanctam ascensionem, & Spiritus sancti descensum? Quis picturam Abrahamæ cernens, & gladium pueri ceruicibus imminentem, non compungitur & collacrymatur? & in vniuersum omnes Domini passiones? Expediret tibi, imperator, duobus propositis, vt hæreticus potius, quam persecutor & euerfor historiarum & picturarum, imaginum & passionum Domini appellareris. Atqui malum est minimeque commodum, te hæreticum appellari:

ὡς ἔχοντες τὸ κύριος καὶ τὴν θεοσιδὸν ἔπι πλὴν αὐθεντικῶν ἐκ τῆς ἀγίας Πέδρου τῆς κορυφαίου διωθῆσαι σοὶ ἑπισημία. ἀλλ' ἐνθα ἑαυτῶν πλὴν καταρῶν δέδωκας, μὲν ἔχων αὐτῶν μὴ τῆς συμβεβηκότων σοὶ, οὓς ἀπειλήσει. ἀρεὰ ποίῳ οἰκοδομῶν ἔδρόμον τῆς καλῶς δραμόντων ἐπέκοιτας; οἶδεν ἡ ἀγάπη τῆς Χριστοῦ ἡμεῖς αὐτοὶ εἰσερχόμενοι εἰς πλὴν ἐκκλησίαν, ἔδωροῦντες τὰς ἰσοεῖας τῆς θαυματουργῶν τῆς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔπῃς ἀγίας αὐτῶν μὴδὲς ἐχούσης εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κύνειον καὶ θεῶν ἡμῶν γαλουρωῦντα, καὶ τῶν ἀγγέλους κύνειον ἰσαμύνοις καὶ βοῶντας τῆς περὶ σάβιον ἕμνον, οὓς χωρεῖς κατανύσσῃως ἔξερχόμεθα. καὶ πῆς γὰρ οὐ κατανύσσεται, ἔκλαμει ὁμοίως, καὶ τῶν βαπτιστήρας, καὶ τῶν ἱερέων κύνειον ἀπεισῶντας, καὶ τὸ μυστικὸν δεῖπνον, ἔπῃς τυφλῶν πλὴν αἰθέλων, καὶ Λαζάρου πλὴν ἔχερσιν, καὶ τῆς λεπεροῦ ἔπῃς ἀλαλιτικοῦ πλὴν ἴασιν, ἔπῃς τῆς γόρτου τὰς ἀνακλίσεις, τῶν κοφίνους, ἔπῃς τὰς σπυρίδας, καὶ τὰ περὶ εὐαγγέλια, τῆς θαλασσοῦ ὄρους πλὴν μεταμόρφωσιν, πλὴν σάβουρον τῆς κυρίου, πλὴν ταφῶν αὐτῶν ἔπῃς πλὴν ἀνάστασιν, πλὴν ἀγίαν ἀνάληψιν, καὶ πλὴν τῆς ἀγίου πνεύματος ἔπῃς κάθοδον; πῆς ὁρῶν πλὴν ἰσοεῖαν τῆς Ἀβραάμ, ἑπι κειμένῳ πλὴν μάχαρῶν εἰς τῆς τραχηλῶν τῆς παιδίου, οὓς κατανύσσεται καὶ δακρυεῖ; ἔπῃς ἀπλῶς πάντα τὰ παθήματα τῆς κυρίου; σπυρίδας σοὶ, βασιλεῦ, τῆς δύο περὶ κειμένων, ἀρετικῶν σε ὀνομαζέσθαι, ἢ δικάσειν ἔπῃς καταλυτῶν τῆς ἰσοεῖαν καὶ ζωρεαφῶν τῆς εἰκόνων καὶ παθῶν τῆς κυρίου. ἀλλὰ κακόν, ἔπῃς ὁρῶν τὸ ἀρετικῶν σε ὀνομαζέσθαι.

ANNO CHRISTI 787.

ANNO
 CHRISTI
 787.

ἀλλ' ἐγώ σοι λέγω, διὰ τὴν ὁ αἰρετικὸς
 γνωστὸς λέγεται, ὅτι ὀλίγοις ὅστις γνω-
 στός, καὶ οὐ πολλοῖς· καὶ τὰ σκανδαλα
 δυσκολα, καὶ ἐμπειλεγμένα τὰ νοή-
 ματα ἔδιδασκρίτα· καὶ οἱ δογματί-
 ζοντες, καὶ μὴ ἔχοντες ταπεινώσιν, ἐκ τῆς
 ἀγνωσίας ἔκ τῆς σκοπιώσεως αὐτῶν,
 διὸς πῆλοισι· καὶ οὐ ποσοδον ἢ κατὰ-
 κρισις αὐτῶν, ὡς περὶ τὸ σὺν. οὐ τὰ θεω-
 ρουμήματα ἔβλεπόντο αὐτῶν, Φα-
 νεροῦ ἰδιώξας, καὶ ἐγύμνωσας τὰς
 ἐκκλησίας τῆς θεοῦ· ἄσπερ ὁ ἄγιοι πα-
 τῆρες ἐπέδυσαν καὶ ἐκόσμησαν, οὐ δὲ ἐ-
 δυσας καὶ ἀπεγύμνωσας· καὶ ὅτι γε ποιο-
 τον ἔχων θερχερία, ὁ κλέος Γερ-
 μανὸν λέγω ὁ ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ
 συλλειτουργόν. πούτω ὡφείλες ὡς πα-
 τὴρ ἔδιδασκάλω συμβουλεύεσθαι,
 καὶ ὡς παλαιῶ καὶ ἔχοντι πείρω καὶ τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ ἔτῳ πολιτικῶν
 πραγμάτων. ἀλλ' ὅτι ὁ ἀνὴρ σήμερον
 ἐννεπικόντα πέντε ἐνιαυτῶν, ἕσπουρ-
 γῶν ἐκάτω πατεριάρχῃ ἔβασιλεί·
 ἀδιδόχος δὲ ἐγύμνωτο διὰ τὴν χρησι-
 μότητα τῶν ἀμφοτέρων πραγμά-
 των. ἔδωκεν αὐτὸν ἔχειν εἰς πλῆρην σου,
 ἐκείνου ἠκούσας τῆς παρανομίου μῶρου
 Εφέσου τῆς ἡοῦ Αψιδρόου, καὶ τῶν ὁ-
 μοίων αὐτῶν. ὁ γὰρ κλέος Γερμανός, καὶ
 ὁ πότε πατεριάρχῃς κλέος Γεώργιος,
 πληροφορήσαντες καὶ πείσαντες Κωνσταν-
 τῖνον υἱὸν Κωνσταντος, πατέρα Ιουστινια-
 νοῦ, γράψαι πρὸς ἡμᾶς ἐν Ρώμῃ, ἔ-
 γραψαν ἡμῖν ἐνωμότως, ἔδωκεν ἡμῖν
 ἔδωκεν δόσεῖλαι ἡμᾶς χρησίμοις ἀν-
 θεσφόροις, ἵνα γνήπτῃ οἰκουμένη σω-
 δος· καὶ ὅτι οὐ μὴ συγκαταδῶ αὐτοῖς ὡς
 βασιλεῖς, καὶ θεοκρατικῶς λαλήσω,
 vniuersalem Synodum congregandam viros vtilis mitteremus: neq;
 cum illis, inquit, tamquam imperator fedebō, aut imperiose loquar,

verum tibi ego referam quam
 ob causam. Hæreticus notus di-
 citur, quando paucis est notus,
 & non multis: & difficilia sunt
 offencicula, sententiæque in-
 tricatae, neque diiudicari facile
 possunt: itemque qui doctrinam
 spargunt, & qui humilitate
 præditi non sunt, ob imperi-
 tiam atque cæcitatem ipsorum
 statim labuntur: neque tanti cri-
 minis illi sunt, quanti tu, dam-
 nandi. Tu ea quæ cognita sunt
 & spectata vt lumen, aperte in-
 fectatus es, & ecclesias Dei de-
 nudasti: quas sancti patres con-
 uestierant & ornarant, tu spoli-
 iasti atque denudasti; tametsi
 talem habebas pontificem, do-
 minum inquam Germanum fra-
 trem nostrum & comministrum.
 huius debebas tamquam patris
 ac doctoris & tamquam senio-
 ris, multa que rerum cum eccle-
 siasticarum, tum ciuiliū ex-
 perientia pollentis, consiliis ob-
 temperare. Annū etenim ag-
 git hodie vir ille nonagesimum
 quintum, singulis patriarchois &
 imperatoribus inseruiens: per-
 petuoque fuit occupatus, quod
 vtrisque rebus gerendis mirifi-
 ce vtilis & aptus esset. Illum igitur
 omittens lateri tuo adiunge-
 re, improbum illum Ephesium
 Apfimari filium, eiusque simi-
 les audisti. Cum enim dominus
 Germanus, quique tum tem-
 poris patriarcha erat dominus
 Georgius, suggestissent persua-
 sissentque Constantino Con-
 stantis filio, Iustiniani patri, vt
 Romam ad nos scriberet, sic in-
 terposito iureiurando scripsit
 ad nos, & nobiscum egit, vt ad

sed tamquam vnus ex illis ; & prout statuerint pontifices, ego exequar ; & eos qui recte loquuntur, admittemus ; eosque qui male loquuntur, expellemus, & exiliis relegabimus. Si pater meus quidpiam ex intermerata puraque fide peruerterit, ego primus illum anathematizabo. tum nos Deo bene volente misimus : & cum pace sexta Synodus celebrata est. Scis imperator, sanctæ ecclesiæ dogmata non imperatorum esse, sed pontificum, quæ tuto debent dogmatizari. Idcirco ecclesiis præpositi sunt pontifices a reipublicæ negotiis abstinentes : & imperatores ergo similiter ab ecclesiasticis abstineant, & quæ sibi commissæ sunt, capeffant. Consilium autem Christi amantium imperatorum & piorum pontificum virtus est vna, quando cum pace atque caritate res administrantur. Scripsisti vt Concilium vniuersale cogeretur : & nobis inutilis ea res visa est. Tu persecutor es imaginum, & hostis contumeliosus & euerfor. celsa, nobis hoc largire vt taceas : tum mundus pace perfruetur, & scandala cessabunt. Finge nos te audisse, & ex vniuerso terrarum orbe pontifices congregatos esse, senatumque ac consilium sedisse : vbi est Christi amator ac pius imperator, qui de more in senatu sedere debet, & eos qui recte loquuntur, munerari ; eosque qui aliena a veritate blaterant, amandare ; cum tu imperator vacilles ac barbaros imiteris? Non animaduertis hunc tuum conatum, quo aduersus imagines infurrexisti, facinus esse turbulentum & in-

δὴλ' ὡς εἰς Ἰησῶν· καὶ κατὰς συμβιβαζονται Ὁ θεοφιλεῖς, ἐπιβιβάζω, καὶ εὖ καλῶς λέγοντας διέξιμεθα, καὶ εὖ κακῶς λέγοντας ἐκδιώξομεν, & ἰσοεὶας ἀπαπέμφομεν. ἐὰν ὁ πατήρ ὁ ἐμὸς διέσφραξέ π τῆς ἀμωμήτου πίστεως καὶ καθαρῆς, ἐγὼ παροῦτος αὐτὸν ἀναθεματίζω. καὶ θεοῦ χάριτι ἀπετείλαμεν· καὶ μετ' εἰρήνης ἐχθροῦ ἢ ἐπιτιμωδοῦς οἶδας, βασιλεῦ, ὅτι τὰ δόγματα τ' ἀγίας ἐκκλησίας οὐχὶ βασιλέων εἰσὶν, ἀλλὰ τῶν θεοφιλέων, & ἀσφαλῶς διέλοισι δόγματ' ἕαται. διὰ τῆτο Ὁ θεοφιλεῖς παροπαθήσαν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἀπέχοντες τῶν δημοσίων παρομαίων· καὶ Ὁ βασιλεῖς ὁμοίως ἀπέχεσθαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν, & ἐχεσθαι τῶν ἐγκρατεσιμένων αὐτοῖς. ἢ συμβουλία δὲ τῶν φιλοχρίτων βασιλέων καὶ τῶν δισέβων θεοφιλέων μία διωμάς ὅστιν, ὅταν μετ' εἰρήνης καὶ ἀγάπης τὰ παροματ' αὐτῶν ἐξεραψας, ἵνα οἰκουμένη σωδοῦς γρήνται· & ἡμῖν ἀπαροσφορον ἐφάνη παλιποῦ. σὺ εἶ ὁ διώκτης τ' εἰκόνων καὶ ὑβρεσῆς & καταλυτής. ἐνδοξ, καὶ τ' σιωπλί σου χάριται ἡμῖν & ὁ κόσμος εἰρηνώσῃ, & τὰ σκανδαλα παύσονται. σωδοῦ ὅτι ἐπικουσαμεν σου, καὶ σωθησείσθαι δωτὸ πάσης τ' οἰκουμένης Ὁ θεοφιλεῖς, & ἡ σύλλητος & ἡ βουλή ἐκάτισε· ποδὸ βασιλεῖς ὁ φιλόχριστος & δισέβης, ὁ παρὸς σωθήσθαι ὀφείλων καθίστα εἰς τ' βουλίαν, καὶ εὖ καλῶς λέγοντας φιλοτιμήσασθαι, & εὖ ἐξω τ' ἀληθείας δωτὸ διώξαι, σοδ' βασιλέως ἀσαυώτος καὶ βαρβαρίζοντος ἐν οἶδας, ὅτι τ' ἐχθροῦ, ὅτι εἰργάσω τῶν ἀγίων εἰκόνων, ἀκαταστασίας καὶ ἀλα-

ANNO
CHRISTI
787.

ANNO CHRISTI 787.

ζουείας & υπερηφανίας βίη; ἢ ἐκ-
 κλησιῶν τῶ θεοῦ βασιλεῦ εἰρηνικῶν ἐζου-
 σῶν, σὺ τὰς μάχας & τὰς ἐχθρας & τὰ
 σκάνδαλα σιωπήσῃς. παύσον ἢ ἡσύ-
 χασον, & σιωπῶν ἡρεῖα ἐκέσθι. γε-
 γνον παντὶ ἢ πανταχοῦ εἰς πᾶν οἰκου-
 μένῳ, οὐκ ἐσκάνδαλισας, ὅτι Γερμα-
 νὸς ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως
 ἠμάρτην εἰς τὰς εἰκόνας, ἢ Γρηγόριος
 ὁ πάππας Ρώμης· καὶ ἡμεῖς ἀμέεμνον
 σε ποιήσομεν, ὡς τῶ ἀμύρπας τῶ σφάλ-
 ματός σου, ὡς λαβόντες πᾶν ὄξοισίῳ
 ἀπὸ θεοῦ λυεῖν τὰ οὐράνια & τὰ ἐπίγῃα.
 μάρτυς βεῖν ὁ θεός, ὅσας ἐγραψας ἡμῖν
 ἐπιστολάς εἰς τὰ ὄψα ἢ εἰς τὰς καρδίας τῶ
 βασιλευσίνων τῶ δύσεως σιωπήσομεν,
 εἰρηνικῶντες ἀπὸ τῶ πᾶν ψυχῶ
 σου, καὶ ἐπαμυνῶντες καὶ μεγαλυνῶ-
 ντες σε, κατὰ τὸ ἐκαστοῦ σε πολὺ ὀ-
 μῆρον τὸ πρῶτον. διὰ τῶ τὸ τὰ λαυ-
 ράτα σου κατεδέξαντο, κατὰ τὸ πρῶτον
 βασιλευσίνων ἡμῶν, & ταῦτα οὐ πᾶν τῶ κα-
 κῶν ἐχρήσθησαν τῶ εἰκόνας, ἢ ἐποίησας,
 ἀνηκούτες. ὅτε τῶ ἔμαδον & ἐπληροφο-
 ρήθησαν, ὅτι ἀπέστλας τῶ Ιουβίνον τῶ
 Σπαθαροκανδιδάτον εἰς τὰ Χαλκο-
 πωρατῖα εἰς τῶ σωτήρα καταλῶσαι &
 κατακλῶσαι τῶ λεγόμενον τῶ Αντιφω-
 νητοῦ, ὅπου & πολλὰ θαύματα γεγέ-
 νασιν, ἀνέστησαν ἐκείνη ζωαῖνες (ἡλώ-
 ξια) & μυροφόροι, τῶ ἀκαλοῦσαι τῶ
 Σπαθαροκανδιδάτον· μὴ & μὴ λέγου-
 σαι, ποιήσον ταῦτα. & μὴ δεξάμενος τῶ
 τῶ ἀκλήσιν αὐτῶν, σήσας πᾶν κλίμακα
 αὐτῶν, & τὸς τῶ μὴ τῶ ἀξίνης εἰς
 τὸ πρῶτον τῶ χερσὶ κήρος τῶ σωτήρος,
 ἰδοῦσαι αὐτῶ ζωαῖνες, & μὴ φέρουσαι τῶ
 παρανομίαν, σὺρεσαι πᾶν κλίμακα,

solens & superbum? Cum ec-
 clesiae Dei alta pace fruerentur,
 tu pugnas & odia & scandala
 fuscitasti. Cessa & quiesce, tum
 Synodo minime opus erit. Scri-
 be ad omnes, & in quascumque
 regiones orbis terrarum, qui-
 bus offendiculo fuisti, Germa-
 num patriarcham Constanti-
 nopolitanum, & Gregorium
 papam Romanum circa imagi-
 nes peccasse; & nos ab hac cura
 quietum te praestabimus, ne
 peccatum aut lapsus ullus sit tuus,
 utpote qui a Deo potestatem
 & caelestia & terrena soluendi
 acceperimus. Testis est Deus,
 quascumque misisti ad nos epi-
 stolas, auribus cordibusque re-
 gum occidentis obtulimus, pa-
 cem illorum tibi ac beneuolen-
 tiam concilians, teque lau-
 dantes ac mirifice efferentes,
 prout te antea conuersantem
 intuebamur. Idcirco etiam lau-
 rata tua receperunt, ut reges a
 regibus honore affici conue-
 nit; idque cum nondum incœ-
 ptum hoc conatumque tuum,
 quo aduersus imagines insurre-
 xisti, audiuisent. Cum vero di-
 dicerunt, certioresque sunt fa-
 cti, te Iouinum Spatharocan-
 didatum ad Chalcopratia misisse
 ad euertendum & confringen-
 dum Salvatorem, qui appella-
 tur Antiphonetæ, ubi & mira-
 cula multa fiunt, inuentæ sunt
 illic mulieres zelo succensæ, &
 illarum æmulæ quæ vnguenta
 ferebant, quæ Spatharocandi-
 datum orarunt: Ne, obsecra-
 mus, ne hoc facias, aiebant. Il-
 le vero preces earum non ad-
 mittens, erecta scala conscen-
 dit: cumque ter securi faciem imaginis Salvatoris percussisset, hoc vi-
 dentes mulieres, & iniquum illud facinus non ferentes, attracta scala

fustibus concisum illic necarunt. Tum tu mali æmulator missis satellitibus mulieres necio quot illic occidisti, astantibus vtilibus viris Romanis, & ex Francia, ex Vandalis, ex Mauritania, ex Gotthia, & vt generatim dicam, ex toto interiori occidente. Cum autem aduenissent, & in suis regionibus singuli iuuenilia tua pueriliaque facta narrassent: tunc proiecta laurata tua conculcarunt, & faciem tuam conciderunt, ac delectu habito Longobardi & Sarmatæ, ceterique qui ad septemtrionem habitant, miseram Decapolim incurfionibus infestarent, ipsamque metropolim Rauennam occuparunt, & eiectionis magistratibus tuis, proprios constituere magistratus; & vicinas nobis sedes regias, ipsamque Romam sic tractare statuerunt, cum tu nos defendere minime possis. Et hæc ob imprudentiam ac stultitiam sustinuiti. At enim nos perterrefacis, aisque: Romam mittam, & imaginem sancti Petri confringam; sed & Gregorium illinc pontificem vincitum adduci curabo, sicut Martinum * Constantinus adduci iussit. Scire autem debes ac pro certo habere, pontifices qui pro tempore Romæ extiterint, conciliandæ pacis causa federe tamquam parietem intergerinum, septumque medianum orientis & occidentis, ac pacis arbitros & moderatores esse: quique ante te fuerunt imperatores in hoc componendæ pacis certamine deludarunt. Quod si nobis insolenter insultes, & minas intentes; non est nobis necesse tecum in certa-

* Constantinus

καὶ δότυμπανίσασαι αὐτὸν, ἐκεῖ τὸ παφῶ αὐτῷ ἐποίησαντο. σὺ δὲ ὁ ἡλωτὴς τῶ κακοῦ, πέμψας, ἐκ οἰδαπόσας γυναικῶν ἐφόνθους ἐκέισε, παλαιμύρον αὐθροπὸν χρησίμων δότῳ Ρώμης, δότῳ Φραγκίας, δότῳ Οὐανδαλῶν, δότῳ Μαυριτανίας, δότῳ Γοθίας, & Θεμελικῶς εἰπεῖν, δότῳ πάσης τῆς ἐσωτῆρας δύσεως. ὅταν δὲ ἤλθον καὶ ἔξηγήσαντο ἕκαστος πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν τὰ νεωτέραια σου καὶ παλαιὰ ἔργα, τότε ῥίψαντες τὰ λαυρατὰ σου κατεπάτησαν, & αἰασαφῶ τῶ πρῶτου σου ἐποίησαντο καὶ στρατολογήσαντες ὁ Λογιστάρδοι καὶ ὁ Σαρμάται, & ὁ λοιπὸν τῶ ἐκέισε, ὁ καὶ ὁ Βορράν, κατέδραμον τὴν ἐλευθέρω Δεκαπολιν, καὶ αὐτὴν τὴν μητρόπολιν Ραβέννης παρέλαβον, καὶ ἐδὲ ἀρῶνταί σου ἐδίωξαν, καὶ ἰδίους ἀρῶντας κατέστησαν. καὶ βούλονται & τὰ προσαπαρκακίδια ἡμῶν βασιλεία, καὶ τὴν Ρώμην οὕτω ποιῆσαι, σοὶ μὴ διωαμύρου ἡμῶς ἐκδικῆσαι. καὶ ταῦτα δότῳ ἀνεγκασίας καὶ ἀπροσώτης ὑπέστης. ἐκφοβεῖς δὲ ἡμῶν, καὶ λέγεις. ὅτι δότῳ σελαῶ ἐν Ρώμῃ, καὶ τῶ ἀγίου Γεώργου τὴν εἰκόνα κατακλάσω. ἀλλὰ καὶ Γρηγόριον ἐκέισε δρχιερέα δεδεμύρῳ ἀνακομίσω, καθὼς Κωνσταντίνῳ Μαρτίνῳ ἐποίησε. καὶ ὁφείλεις γινῶναι καὶ πληροφορηθῆναι, ὅτι δρχιερεῖς, οἱ καὶ καιρὸν ἐν Ρώμῃ διὰ τὴν εἰρῶν κατέχονται, τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως μεσότηρον καὶ μεσοφραγμα τυχάνοντες, τὴν εἰρῶν βασιλοῖσι & πρὸ σοῦ βασιλεῖς ἔπον εἶχον ἀγῶνα τῆ εἰρῶν. ἐὰν γὰρ σοὶ βαρβῆ, καθὼς λέγεις, & ἀπειλῆς ἡμῶν ὑποβάλλης, ἐκ ἐχθρῶν ἀνάγκη μὴ

ANNO
 CHRISTI
 787.

σοῦ παλαίειν. εἰκοσιπέντα σταδία ὑ-
 ποχωρήσας ὁ δεξιερβὺς Ρώμης εἰς τὴν
 χώραν Καμπανίας· καὶ ὑπάγε, διώ-
 ξε [Ⓞ] τὸν αἰέμοιο. ὁ παρ' ἡμῶν δεξιερ-
 βεὺς Μαρτίνος διὰ τὴν εἰρήνην ἐκαθέ-
 ζετο παρεκαλῶν· διὰ τοῦτο ὁ κακό-
 φρον ἐπίσκοπος Κωνσταντῖνος ὁ βέλταμ-
 μβρος εἰς τὰ δόγματα τῆς ἀγίας Τριά-
 δος, καὶ συμπαρελθὼν τοῖς τότε αἰρε-
 τικοῖς δεξιερβύσι πῶς παροργισαμέν-
 νοις, Σεργίῳ καὶ Παύλῳ, ἔ Πύρρῳ,
 πέμψας καὶ ἀρπάσας, τυραννῶν ἀνῆλθον
 αὐτὸν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔ πολλοῖς πει-
 σιχίσας αὐτὸν κακοῖς ἐξώλεσεν. ἄλλα
 ἔ εἰς Μάξιμον [Ⓞ] μονάζοντα, καὶ [Ⓞ]
 τοῦτου μαθητὴν Αναστάσιον πολλὰ κα-
 κὰ ἐνεδείξατο, καὶ εἰς Ἑζορείας ἐπέμ-
 ψεν ἐν Λαζικῇ· ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Ἑξο-
 ρίστας αὐτοῖς ἐνεκρώσθη, ἔ ἐν τῇ ἀμύδρῃ
 αὐτῶν ἀπέθανε. Νεζεύσιος γὰρ ὁ τότε κό-
 μης τῆς πομπῆς αὐτῶν, πληροφορηθεὶς ἐν
 τῇ Σικελίᾳ ἐπισκόπων, ὅτι αἰρετικὸς
 ὄντιν, ἔσω εἰς τὸ ἱερόν [Ⓞ] τάφον αὐτῶν ἐ-
 ποιήσατο, καὶ ἐν τῇ ἀμύδρῃ αὐτῶν ἐπέ-
 λειώθη. [Ⓞ] Ἰμακαλέον Μαρτῖνον μὲν
 τυρεὶ ἡ πόλις, ἐν ἣ ἕξωλεσθη, Χερσῶ-
 νος ἔ Βοσσόρου, ἔ ὅλος ὁ Βορράς, ἔ οἱ
 οἰκήτορες τῆς Βορράς, εἰς τὸ μνημεῖον αὐτῶν
 κατετρέχοντες, καὶ τὰς ἰατρὰς λαμβάνον-
 τες. αὐτοῖσι ἔ ἡμας κλέος τῆ ὁδὸν Μαρ-
 τίνου πορευθεῖναι· ἀλλὰ διὰ τὴν πολλῶν
 ὠφέλειαν ἐξελθὼν ζήσας ἔ ἐπι-
 ζήσας, ἔ πᾶσα ἡ δύσις εἰς τὴν ἡμετέ-
 ραν ἀποβλέπει ταπεινώσιν. εἰ οὐχ ἡ-
 μεῖς τοιοῦτοι, ἀλλ' ἐκείνοι μετὰ τὴν πί-
 στιν ἔχοισιν εἰς ἡμᾶς, ἔ εἰς ὃν ἐπαγγέ-
 λη καταλδοσε καὶ ἀφαιρίσας [Ⓞ] χα-
 ρακτῆρα τῆς ἀγίου Πέδρου, ὃν αἱ πᾶσαι
 βασιλείαι τῆς δύσεως θεὸν ἐπίχρον ἐχου-
 Πέτρι, quem omnia occidentis regna velut deum terrestrem habent.

men descendere. ad quatuor &
 viginti stadia secedet in regio-
 nem Campaniæ Romanus pon-
 tificex : tum tu vade, ' ventos
 persequere. Prædecessor noster
 Martinus pontifex ad pacem
 cohortans sedebat : idcirco ma-
 lignus ille * Constantinus de fi-
 de sanctæ Trinitatis male senti-
 tiens, & hæreticis pontificibus
 proscriptis adstipulans, Sergio
 & Paulo & Pyrrho, missis fatel-
 litibus rapuit illum, & Byzan-
 tium tyrannica violentia abdu-
 xit, multisque malis obsessum
 in exilium amandavit. Quin
 etiam Maximo monacho & hu-
 ius discipulo Anastasio mala
 multa exhibuit, & Lazicam in
 exilium misit. At * Constanti-
 nus qui eos relegarat, interfe-
 ctus, & in peccato suo mortuus
 est. Nezeuxius enim qui tum
 comes obsequii eius erat, ab e-
 piscopis Siciliæ certior factus
 hæreticum eum esse, ipsum in-
 tus in templo trucidavit, & in
 peccato suo interiit. Beatum ve-
 ro esse Martinum testatur ciui-
 tas Cherfonis, in quam relega-
 tus est, & Bosphori, totiusque
 septemtrionis, qui ad monumentum
 eius accurrunt, & curationes ac-
 ciipiunt. Atque vtinam Dei mu-
 nere nobis contingat, vt per
 Martini viâ incedamus: tamen si
 ob plebis vtilitatem viuere vo-
 lumus & superuiuere; quando-
 quidem occidens vniuersus ad
 humilitatē nostram conuertit
 oculos: ac licet tales non simus
 nos, illi tamen magnopere nobis
 confidunt, & in eum, cuius de-
 nuntias te imaginem euersurū
 atque deleturum, sancti scilicet

* Constan-
 tius

* Constan-
 tius

Quod si hoc velis experiri, plane parati sunt occidentales vicifici etiam orientales, quos iniuriis affecisti. Verumtamen per Dominum te obsecramus, a iuuenilibus ac puerilibus factis auertere. Scis Romam vicifici imperium tuum non posse, nisi forte solam urbem propter adiacens illi mare ac nauigia. Ut enim ante diximus, si ad quatuor & viginti stadia Roma fuerit egressus papa, nihil tuas minas extimescit. Vnū est quod nos male habet, quod agrestes & barbari mansueti fiant, & tu mansuetus contra agrestis & ferus. Totus occidens sancto principi apostolorum fide fructus offert. Quod si quospiam ad euertendam imaginem miseris sancti Petri, vide, protestamur tibi, innocentes sumus a sanguine quem fufuri sunt; verum in ceruices tuas & in caput tuum ista recident. Nuper siquidem ab interiori occidente preces illius, quem Septetum appellant, accepimus, qui vultum expetit nostrum Dei gratia, & ut ad impartendum ei sanctum baptismum illuc proficiscamur: ac ne socordia negligentiaque nostrae ratio nobis reddenda sit, ad iter nos accingimus. Deus autem timorem suum in cor tuum immittat, & te ad veritatem conuertat ab iis quae in mundum perperam inuexisti: tuasque literas quamprimum accipiam, quae nobis tuam annuntient conuersionem. At is qui de caelis descendit Deus, & in vterum sacrae virginis Dei genitricis propter nostram salutem intravit, inhabitet in corde tuo, citoque abigat eos qui te

σι. καὶ εἰ τὸ πολὺ δόκιμα σου, ὅπως ἐκδηλοῦσαι ἔχουσιν ὁ τῆς δύσεως ἔσθ' ἀνατολικούς, οἱ δὲ ἰδύσασαι. ἀλλὰ ἡρακαλοδύσει δια τὸ κύριον, ἡπὲρ σφραγισθὲν ἐκ τῆς νεωτερικῶν σου ἔπιδικῶν ἔργων. οἶδας ὅτι τὴν Ρώμην τὸ βασιλεῖόν σου ἀμύνασαι οὐ δύνασαι, εἰ μὴ μόνον τὸ πῶλον, διὰ τὴν πρῶτα πρῶτα ἀνατολικῶν αὐτῆς ἀλάσταν καὶ τὰ πλοῖα. ὡς πρὸς πορτὸν γὰρ, εἰ εἰκοστίσασα σταδία ἐξέλθῃ ὁ πάπας ἀπὸ Ρώμης, οὐδὲν πρῶτα μᾶσε. ἐν θλιβομένη, ὅτι ἄγριοι καὶ βάρβαροι, ἡμεροὶ ἐγγύοντο καὶ σὺ ὁ ἡμέρος, ἀγροὶ καὶ ἀνῆμερος. πᾶσα ἡ δύσις καρποφείας πᾶσι προσφέρει τῶ ἀγίῳ κορυφαίῳ. ἔειπέ μιν πᾶσι ἡπὲρ κατὰ λύσι τῆς εἰκόνας τῆς ἀγίου Γεώργιου, βλέπε, πρῶτα ἀνατολικῶν, ἀπὸ ἡμεῖς τῆς ἀμαρτιῶν ἔσμεν, ὡν μέλλοισιν ἐκχεῖν. εἰς δὲ τὸ πρῶτον σου, ἔειπέ τὸ κεφαλῆ σου πᾶσι. ἄρτι γὰρ ἐδέξαμεθα ἔσθ' ἀκλῆσιν ἀπὸ τῆς ἰσσηρίας δύσεως τῆς λεγομένης Σεπτείου, ποδοῦπος τὸ πρῶτον ἡμῶν χεῖρι τοῦ, ἐπὶ τῶ δουῶν τὸ ἀγίου βαπτισμα, τὰ ἐκεί πορτὸν αὐτῶν. καὶ ἵνα μὴ τὸ ἀμελείας καὶ τῆς ῥαθυμίας ἡμῶν λόγον μέλλωμεν ἀπαρτεῖσθαι, ἡπὲρ τὴν ὁδὸν ἡρασιβαζόμεθα. ὁ δὲ θεὸς βάλῃ εἰς τὴν καρδίαν σου τὸ φόβον αὐτοῦ, καὶ ἡπὲρ σφραγισθὲν εἰς τὴν ἀλήθειαν ἔξ ὧν ἡρ κακῶς ἐπὶ νεγκας εἰς τὸν κόσμον καὶ δέξωμαι σου τὰ γράμματα παρ' αὐτὰ, πᾶσι τῆς ἡπὲρ σφραγῆς σου ἡμῶν ἵσοι γράφοντα δήλωσιν. ὁ δὲ θεὸς ὁ κατελθὼν ἐκ τῆς οὐρανῶν, ἔεισελθὼν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς ἀγίας παρθένου τῆς θεοτόκου διὰ τὸ σωτηρίαν τῶν ἀσεβῶν, ἐνοικίση ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἔσθ' ἀπὸ δωξῆς ἐν

ANNO CHRISTI 787.

τὰ γὰρ

ANNO
 CHRISTI
 787.

τὰ ἅ τῶν ἐνομοῦντάς σοι, & τὰ σκαν-
 δαλα ἐν ἑντάς ἢ πλεῖ ἐπιπέλω δωρή-
 σιται τῇ πάντων Χριστιανῶν ἐκκλησίᾳ
 εἰς τῶν αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ἀμήν.

inhabitant, & scandala inue-
 hunt; pacemque cunctorum
 Christianorum ecclesiis largia-
 tur in sæcula sæculorum. Amen.

NOTÆ FRONTONIS DVCÆI
 SOCIETATIS IESV

in præcedentem epistolam.

¹ *Gregorii.*] Hadrianus pontifex in epistola ad Constantinum Ire-
 nes filium testatur, Gregorium II. & eius successorem Gregorium
 III. ad Leonem Isauricum de imaginibus scripsisse. Reperitur hæc e-
 pistola act. 2. Synodi II. Nicænæ, cuius inter alia hæc verba sunt: Qua
 de causa in magnam tribulationem vterque Gregorius Romani pon-
 tifices per ea tempora sanctissimi coniecti sunt; sapius etiam proauum
 vestræ serenitatis admonuerunt, ne sineret venerandas imagines de
 statu suo deiici.] Sed hanc secundi potius quam tertii esse epistolam
 vt credamus suadent quæ suo tempore gesta narrat pontifex, vt inter
 cetera illud de Rauenna a Longobardis occupata, & quod Dialogus
 hic auctor cognominetur. nam & hoc secundo Gregorio cognomen
 tribuit Cedrenus ad annum X. Leonis. Romæ autem Gregorius apo-
 stolicus vir, & Petri apostolorum coryphæi assessor, qui ob suas lucu-
 brationes Dialogi cognomen adeptus est, a Leone ob eius impieta-
 tem defecit, & pacto cum Francis inito, tributa Leoni denegauit,
 Anastasium ac socios anathemate feruit, imperatoremque multis e-
 pistolis, & a multis lectis, manifesto redarguit.] & Theophanes, qui
 falso inscribitur Paulus diaconus, lib. 21. Anno 9. imperii sui cœpit
 impius imperator Leo contra sanctas & venerandas imagines facere
 verbum. Quod cum didicisset Gregorius papa Romanus, tributa Ro-
 manæ vrbs prohibuit, & Italiæ, scribens ad Leonem epistolam do-
 gmaticam, non oportere imperatorem de fide facere verbum, & no-
 uitate violare antiqua dogmata ecclesiæ catholicæ, quæ a sanctis pa-
 tribus sunt prædicata. Idem legimus in libro pontificali, vnde Trithe-
 mius in libro de scriptoribus ecclesiast. hunc Gregorium virum
 doctum ac sanctissimum tradit plena eruditionis scripsisse quædam
 opuscula.

Ad interrogata Iustiniani responsonum lib. 1.

Contra Leonem August. lib. 1.

Ad Ioannem episcopum Constantinopolitanum lib. 1.

Epistolarum ad diuersos lib. 1.

Moritur anno Domini 731. indictione 14. 3. Idus Februarii.

Minus ergo mirum si Græcus siue interpres siue librarius, qui hanc
 exscripsit epistolam, Gregorio cognomen Dialogi addidit, cum Ce-
 drenus ipse memoria lapsus id egerit. Nam Gregorii illius magni hoc
 esse cognomen apud Græcos, ex quo Zacharias pontifex eius dialo-
 gos in Græcum sermonem conuertit, constat ex Græcis, Damasceno
 in orat. de fidelib. defunctis, Euthymio & Euchologio Græcorum

Concil. Tom. 19.

D

cap. 96. & Latino Sigeberto ad annū Christi 605. vt nimirum a Thaumaturgo, Nazianzeno, Nyssenoque distinguatur. Certe eiusdem interpretis imperitiæ tribuendum censeo, quod multa hic ἀνακόλουθα, nec satis cohærentia reperiantur. Qualecumq; tamen opusculum studio conseruandæ antiquitatis vulgamus ex illustrissimi cardinalis Caroli a Lotharingia Rhemensis archiepiscopi bibliotheca exscriptum, anno M. D. XC. quæ in monasterio sancti Remigii Rhemis seruat.

² *Ex prima tribu Dan.*] Hic error subest, ita forte tollendus, τῆς περὶ τῆς φυλῆς, καὶ τῆς τῆς Δαν, ex prima tribu & Dan. Legimus enim Exodi 31. Beseleel fuisse de tribu Iuda, quæ propter imperium ei delatum prima hic dici potest videri; & Ooliab, qui Eliab septuaginta Græcis, de tribu Dan. Loci etiam scripturæ qui sequuntur, non tam ad verbum quam ad sensum citantur.

³ *Non latria, sed habitudine.*] Sic locum Nicephori Constantino- polit. ex eius orthodoxo citatum vertit Turrianus noster lib. 1. pro Canonibus apost. cap. 25. Cum Christus initio prædicatus est, cum ea prædicatione coniuncta erat *ἡπεικώς*, id est, habitudine, prædicationis eius imaginis: & vt non adoratur imago propter se, sed propter prototypum; sic non est dicendum adorari eam absolute, sed *ἡπεικώς*, id est, relate: & vt purpura & imperator ea indutus vnum faciunt habitu, sic imago & prototypum eius vnum faciunt *ἡπεικώς*, id est, habitudine. In sententiis etiam patrum de imaginibus, quas Lutetiæ edidit G. Morelius, 1562. pag. 10. Ἐπὶ μὲν τῆς χειρὸς λατρευτικῆς περὶ κωνῆσις, καὶ φισικῆ· Ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνος τῆς χειρὸς, ἡπεικῆ ἢ περὶ κωνῆσις, ἑὸμωνυμικῆ. Quæ sic redduntur ab interprete Euthymii Panopliæ tit. 19. *In ipso Christo est adoratio latria & naturalis: in imagine vero Christi est relatiua & æquiuoca.* Vide Franc. Suarez in 3. part. S. Thomæ disputat. 44. scet. 4.

⁴ *Ac si quidem imago.*] Horum similia sunt illa in eisdem sententiis de imaginibus pag. 16. καὶ εἰ μὲν ἴδεν εἰκὼν τῆς κωνῆσις, λέγει μὲν κωνῆσις Ἰησοῦ Χριστοῦ, &c. Porro quæ proxime sequuntur verba Leonis, cum inani arrogantia coniunctum habent insigne *μνημονικὸν ἀμάρτημα*. Non enim Ozias rex serpentem æneum confregit, sed eius nepos Ezechias, vt est 4. Reg. 18. v. 4. nisi forte alicunde didicerat Oziam e templo eduxisse serpentem æneum, Ezechiam confregisse: quale & illud est quod subiicit de Dauide, in templum siue tabernaculum illum introducente, Gregorius: quod, opinor, ex sacris literis non constat. Præterea nondum elapsi erant anni octingenti ab exordio legis euangelicæ. nam vt notat Cedrenus Græcus historicus, Leonis filius Constantinus imperare cœpit anno mundi 6236. ab incarnatione Domini 739.

⁵ *Improbum illum Ephesum.*] In ms. erat τῆς ἀθανάτου μάρτυρος Εφέσου. ac si quidem *μάρτυρος* legissem, improbum stultumque vertissem: sed verisimilius est nomen hic desiderari τῆς Θεοδοσίου τῆς Εφέσου, *Theodosii Ephesi episcopi*, qui a consiliis erat Constantino Copronymo,

ANNO
 CHRISTI
 787.

& vt hinc constat, Leoni patri. Cedrenus anno 13. Copronymi, *καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀφάρμομον σωέδριον τλή. Ἐπικόπων σωέλεξεν, ὡν ἔξηρχε Θεοδοσιος ὁ υἱὸς Ἀψιδρίου ὁ Εφέσου, καὶ Γασηλαῖς ὁ Πέργης.* Quæ apud Theophanem, quem dicunt Paulum diaconum, ex interpretatione Anastasii bibliothecarii sic Latine efferuntur: *Contra sanctas imagines Concilium iniquum triginta octo episcoporum* (Cedreno CCCXXXVIII.) *congregauit, quorum primi erant Ephesus filius Absimari, & Pastillas Pergensis.* Sed addendum est, *Theodosius Ephesus.* nam & in VII. Synodo act. I. in confessione Basilii Ancyrani dicitur falsum conciliabulum congregatum, cui præfuit Theodosius Ephesi episcopus, Sifinnius item Pergæ cognomine Pastillas. Idem testatur & Zonaras.

⁶ *Idcirco etiam laurata.*] Vocem Græcam retinuimus cum interprete veteri Synodi septimæ, vt quidem citatur a Franc. Balduino in lib. 3. Optati sub finem: Lauratis & iconibus, quæ mittuntur ad ciuitates vel regiones, obuii adeunt populi cum cereis & incensis, non cæra perfusam tabulam, sed imperatorem honorantes. Quæ verba citata esse arbitror ab Hadriano papa in epistola ad Constantinum actione 2. Synodi VII. ex sermone in quintam diem paschæ. Nam cum regiæ figuræ & imagines in ciuitates inferuntur. & rursus act. 4. exorat. in peluim. sic apud Gregorium lib. XI. registri epist. I. Cum venisset icon Focæ & Leontia, acclamatum est eis. & iconem Gregorius iussit in oratorio S. Cæsarii reponi. Extat lex Theodosii lib. 15. tit. 5. cod. Theod. de imaginibus imperatoriis.

⁷ *Iouinum spatharocandidatum.*] Narratur hoc ipsum a Paulo diacono lib. 21. Miscellæ (ita Theophanes verus auctor inscribitur) vbi quosdam regio homines occisos ait, Dei deponentes icona, quæ super magnam portam æneam posita cernebatur. & in vita sancti Stephani iunioris nuper a doctissimo Billio edita vna cum operibus Damasceni. Ceterum spatharium Cedrenus esse Romanis corporis custodem docet p. 139. *σπαθάριος ὁ σωματοφύλαξ;* & apud eundem *πρωτοσπαθάριος.* Spathariorum princeps Sergius anno I. Leonis appellatur, & a Curopalate inter magistratus imperatoriæ aulæ numeratur, qui & imperatoris *πρωτοσπαθάρων*, id est, enses gestasse principem genere proximum scribit. Meminit & Paulus diaconus pro Theophane inscriptus, lib. 22. inter nomina magistratuum quorundam Theophylacti candidati an. 25. Constantini Copronymi. Luithprandus Ticinensis lib. 6. c. 5. Turba post hos immensa vocatur protospatharorum, spathariorum, candidatorum, & id genus clientum. Ex utroque genere magistratus hoc spatharocandidati forte coauiuit.

⁸ *Sicut Martinum Constantinus.*] Paulus diaconus Constantem scribit lib. 18. nepotem Heraclii indict. 8. anno imperii sui nono S. Martinum & Maximum apud Chersonam & alia climata relegasse, quod Monothelitarum erroribus non fauerent. Idem Cedrenus anno eius 16. accidisse vult. Sed Constantinū hic appellat Gregorius quem-

Concil. Tom. 19.

D ij

admodum & Ado Viennensis in chronico an. 641. & catalogus imperatorum orientis Græcus, quem alii Constantem dicunt. Variant etiam auctores in nomine exprimendo percussoris eius, quem Zonaras & Cedrenus Μιζίζιον Αρμενιον, *Mizizium Armenium*, translator Theophanis, qui asseritur Paulus diaconus, Mitium; Constantinus Manasses in historia sua politicis versibus scripta Mixizium, & *πυρανεί Μιζίζιος ἀνὴρ ἐν Σικελίας*. Gregorius hic Nezeuxium dicit. Librarium culpa fortasse nomen barbarum immutatum est, vel interpretis Græci, qui & hic forte pro balneo ῥ ἱερόν scripsit. nam alii omnes in balneo non in templo Constantem necatum asserunt, aut aliter fando auditum Romæ fuit.

ANNO
CHRISTI
787.

^o *Ventos persequere.*] Alludit ad illud Ecclesiastici 34.2. *ὡς ὁ δραστήριος σκιά, & διώκων ἀνέμοις. Quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventos; sic qui intendit in somniis.* Simile illud ex profanis. *Ανέμοις γεωργεῖς, Ventos colis*, in eos qui e suis laboribus nihil fructus reportant. & ex Clementis I. Stromate profertur, quod est Prouerb. 16.4. *Qui nititur mendaciis, hic pascit ventos: idem autem sequitur aues volantes.*

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

πρὸς Λέοντα βασιλέα Ὁ Ἰσαυρῶ.

SANCTI PATRIS NOSTRI
GREGORII PAPÆ ROMANI
DE SACRIS IMAGINIBVS AD LEONEM
Isaurum imperatorem.

Epistola secunda.

Ἐπιστολή δευτέρα.

ACCIPIMVS vestri a Deo conseruati imperii atque in Christo fraternitatis literas per Rufinum legatum vestrum delatas; meque profus vitæ meæ tæduit, quod sententiam non mutaris, sed in eisdem malis perseueres, nec ea quæ Christi sunt sapias, vt sanctos ac celebres miraculorum effectores patres nostros ac doctores sceteris & imiteris. Neque vero

ΤΑ γράμματα τῆς ὑμετέρας Θεοφραγήτου βασιλείας & ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἐδέξαμεθα διὰ Ρυφίνου Ἐπρέσβεως ὑμῶν, & πάντων ἀπέγων τῆς ἐμῆς ζωῆς, ὅτι οὐ μετέγνωσ, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς κακοῖς ὀπιμῆεις, μὴ φρονῶν πρὸς τὸ Χριστὸν, & ἀκόλουθον & μμητιῶν γνώσασθαι σε ἡμῶν ἀγίων & ἐνδόξων θαυματουργῶν ἡμῶν πατέρων & διδασκάλων. & ἀπλῶς μὴ προφέρω